

Duurzame transitie

4 Waarden geven het leven betekenis

Dit is het vierde artikel in mijn reeks 'Duurzame transitie' waarin ik naga hoe we hedendaagse vraagstukken en uitdagingen op een duurzame manier het hoofd kunnen bieden. Het je bewust toe-eigenen van je waarden is daarin misschien wel de meest cruciale stap. Waarden geven het leven betekenis. Ze zeggen veel over hoe wij in het leven willen staan. Waarden helpen ons om bewust te leven.

De juiste ingang vinden we in het herwinnen van onze moraliteit en het bewust worden van onze diepere drijfveren, wat ik in het [eerste artikel 'Staat het morele kompas bij jou aan?'](#) en in [het tweede artikel 'Investeer nú in bewustzijn voor de uitdagingen van morgen'](#) verder heb verkend. In [het derde artikel 'De verborgen macht achter de nieuwe wereldorde'](#) heb ik de kansen en beperkingen van macht als instrument om te veranderen onderzocht, waarbij ik pleit om ons bewust te worden van de waarden die de basis zijn van onze samenleving. Daardoor kunnen we samen evolueren naar een wereld waarin macht juist het goede bewerkstelligt. Ik geef nu in een optimistische en een pessimistische visie aan wat de kansen en beperkingen zijn van deze evolutie.

De oplossing van de problematiek in de wereld ligt, zoals ik dat in het tweede artikel heb besproken, in een verandering van ons bewustzijn. Alleen een verandering in ons bewustzijn kan uiteindelijk leiden tot een verandering in het sociale, maatschappelijke, staatkundige en economische systeem. Want het amoreel of immoreel handelen van mensen is een kwestie van omstandigheden en bewustzijn. Een verandering van het

systeem begint bij onszelf, bij het ervaren van de waarheid van onze ziel, met weten binnen welke kaders ons leven zich afspeelt, zien hoe we beïnvloed worden en begrijpen hoe afhankelijk we zijn. Alleen bewustzijn en kennis kan ons helpen de goede stappen te zetten, ook al zullen we nog steeds fouten maken en tot de ontdekking komen dat we het systeem dienen in plaats van onze autonomie volgen.

Over de kansen op een succesvolle verandering ben ik zowel optimistisch als pessimistisch gestemd.

Ik ben optimistisch omdat ik zie en weet dat bewustzijnsontwikkeling een onstuitbaar en onomkeerbaar proces is en dat liefde steeds meer de harten van de mensen veroverd. Mensen die eenmaal gekozen hebben voor een moreel leven en daarmee het liefdevolle pad van de ontwikkeling van hun bewustzijn zijn opgegaan zullen hun ontwikkelingspad nooit meer verlaten. Zeker voor die mensen die een glimp van een andere mogelijke wereld of in een helder moment de eenheid van het universum hebben ervaren zullen dit altijd her-inneren. Daarom zal het aantal mensen dat de weg van de liefde in hun leven vindt, alleen maar kunnen groeien. Ze zullen elkaar in toenemende mate vinden en met kleine stappen veranderingen in hun leven aanbrengen en zo van waarde zijn voor anderen. Stap voor stap zullen ook de politieke instituties volgen. Ik droom ervan dat dit uiteindelijk onafwendbaar zal leiden tot een wereldregering met de schier onmogelijke taak de voorwaarden te scheppen voor de vrije ontwikkeling van mensen.

Deze utopie komt er echter niet vanzelf. Ik vrees dat de samenleving op korte termijn nauwelijks echte fundamentele stappen kan zetten op weg naar een eerlijkere verdeling van macht, inkomen en meer gelijkwaardigheid. Daarin schuilt een deel van mijn pessimisme. De kracht van het maatschappelijke systeem zal elke verandering smoren of onschadelijk maken en transformeren in een nieuwe onderdrukking of controle. Er zijn grote, soms zelfs doorslaggevende belangen, die de noodzakelijke veranderingen zullen willen tegenhouden of tenminste willen controleren. Dus zal ook de ontwikkeling van onze beschaving en de groei in het bewustzijn een strijd zijn, die soms op leven en dood zal worden gestreden. We zien voorbeelden van deze strijd overal ter wereld, niet alleen in Hong Kong, Belarus, Iran en Oekraïne. Ongetwijfeld zullen velen ernstig lijden in deze strijd om de macht. De strijd gaat om de vernieuwende macht om de vrijheid te herwinnen en om ons evolutionaire pad te stimuleren of de behoudende macht, die in deze ontwikkeling alleen maar te verliezen heeft. Een gevecht met de behoudende macht is bij voorbaat kansloos door de kracht van geweld. Ontwikkeling is echter alleen gebaat bij geweldloze strijd, zoals Gandhi ons heeft laten zien. Er zijn immers geen aan het doel strijdige middelen die het doel van een vreedzame verandering naar meer bewustzijn kunnen heiligen.

De ontwikkeling van onze beschaving is een proces

Nu in veel landen de bestaansvoorwaarden voldoende zijn vervuld, is er ruimte voor een meer bewuste ontwikkeling van de beschaving. In dit proces is het streven naar macht ten koste van anderen, zonder aanspreekbaar te zijn, feitelijk een immorele daad. We passeren een duidelijke grens als we anderen onnodig belemmeren hun persoonlijke doelen te bereiken of het leven te leven dat zij voor zichzelf kiezen. Dat geldt zowel in het negatieve scenario, als we onszelf verrijken of bevoordelen ten koste van een ander als in het positieve scenario wanneer we menen te weten wat goed is voor een ander, zonder de correcte informatie en bijbehorende invloed te geven. Dit is machtsmisbruik en dus immoreel. We weten dat er onoorbare en misdadige handelingen plaatsvinden en we weten dat er door ogenschijnlijk geciviliseerde bedrijven, maar ook door overheden geheime missies worden uitgevoerd waarbij een mensenleven niet telt. En dan spreken we nog niet over de alsmaar groeiende georganiseerde misdaad, waarvan de maffia in vele kleuren en toonaarden in een aantal landen over de ondermijnende heerschappij beschikt met te veel tentakels naar de reguliere bovenwereld. Dat is niets nieuws en het is van alle tijden, hoogstens is de intensiteit en de schaal toegenomen. Een andere vorm van machtsmisbruik is om gekleurde of valse informatie naar buiten te brengen. Door de aantrekkelijkheid van op angst en primitieve gevoelens verzonden informatie, zijn mensen vatbaar voor de zogenaamde alternatieve feiten, die zelfs meer kwaad doen dan openlijke leugens. Machthebbers, zoals Poetin, willen graag dat het volk onwetend is en op basis van haar onwetendheid 'onbewust' handelt. Ook wordt door hen meestal ingespeeld op angst en onveiligheidsgevoelens. Mensen met een gebrek aan feitelijke kennis en actief bewustzijn zijn eenvoudig te manipuleren en komen tot irrationele handelingen die vaak tegen het eigen belang in gaan. Een goed geïnformeerd electoraat is een gevaar voor veel huidige machthebbers.

Het is een veelvoorkomend vraagstuk dat een volk uit angst voor chaos zijn heil zoekt bij een sterke leider

Een sterke leider ontpopt zich vaak tot een dictator en is vervolgens nauwelijks meer weg is te krijgen. Dictatorschap kenmerkt zich door het met voeten treden van democratische en humane waarden ten gunste van een kleine oligarchie. De slechtst functionerende autoritaire regimes deden het heel wat slechter dan de slechtst presterende democratieën. Arme landen die veel ontwikkelingshulp krijgen blijken niet alleen minder democratisch te worden, ook leidt de hulp tot corruptie en gaat de economie er nauwelijks op vooruit. Westerse landen ondersteunen uit geopolitieke overwegingen dictatoriaal bestuurde landen vaak om er zelf beter van te worden. Zoals Churchill het eens zei: 'We

voeren de krokodillen, in de hoop dat ze ons als laatste opeten.' Geopolitieke overwegingen onder het mom van democratische waarden of hoogstaande doelen hebben weinig van doen met handelen vanuit een humaan waardenperspectief. Het prijs geven van je waarden, van je belangrijkste principes, om welke reden dan ook, is de grootste fout die eenieder kan maken, zowel individueel als collectief.

De vraag is hoe machtsmisbruik in ons bestaan is gekomen

Vanaf het begin van onze jaartelling hebben eeuwen van mannelijke overheersing onze cultuur diepgaand beïnvloed. Onze opvoeding, onze relaties, ons man- en vrouw-zijn, ons bestuur, onze ondernemingen, zelfs het oplossen van problemen die ontstaan door onze manier van handelen gebeurt op een mannelijke manier. Het is echter zoals Einstein al zei: *'We kunnen de problemen van vandaag niet oplossen met de manier van zijn die de problemen heeft veroorzaakt'*. En inderdaad, onze problemen worden alleen verdoezeld of verschoven. Kijk bijvoorbeeld naar onze mannelijke liefdeloze acties waarmee we de mensonterende leefsituatie van veel mensen en de grote armoede hebben verplaatst naar ontwikkelingslanden. Vluchtelingen proberen echter in toenemende mate, heel begrijpelijk, het westerse bastion binnen te dringen en zo uitsluiting teniet te doen. Dit zal verder toenemen tot we beseffen dat de ongelijkheid ook ons onvermijdelijk eens zal treffen.

Alleen een andere manier van zijn, vrouwelijker, spiritueler, uit het hart, liefdevoller, bewust van de onverbreekelijke eenheid kan ons verder brengen. Het is niet de man die dienstbaar moet zijn aan de vrouw of andersom, het is nu tijd dat het mannelijke dienstbaar wordt aan het vrouwelijke en het vrouwelijke uit het diepst van zijn wezen eert. Voor mij als man is de weg om het vrouwelijke principe in balans te brengen met mijn mannelijke identiteit. Pas dan ontstaat er ruimte voor de liefde van het hart, die niet alleen vrij is, maar ons ook stimuleert het beste van onszelf te geven. Tot zover mijn morele boodschap.

Dan komt de grote vraag of en hoe we in staat zijn te ontsnappen aan de teugels waarmee we allen gevangen zitten in het systeem.

Maar ik kan u verzekeren, en ik stel u misschien teleur, ontsnapping is niet mogelijk. En dat is een wrange conclusie, wat de vraag oproept waarom ik er zoveel energie in stop om uiteindelijk tot deze teleurstellende conclusie te komen. Beschaving vraagt dat we onze verantwoordelijkheid nemen om het evolutionaire pad te lopen en niet weg te kijken in zelfgenoegzaamheid. Daarom kom ik met aanbevelingen om dit evolutionaire pad en oproep iedereen op om mee te doen. Dat is de bron van mijn optimisme.

Er zijn wegen waarop we, als we onze ogen niet meer sluiten voor de werkelijkheid waarin wij leven, stappen kunnen zetten naar verandering. Ik zie zeven stappen in dit veranderingsproces, vier die wij individueel hebben te doen en drie voorwaarden die we gezamenlijk met anderen moeten oppakken.

Allereerst is het nodig dat wij expliciet zijn over onze waarden, die het kader vormen voor de beslissingen die wij in ons leven nemen. Ons handelen wordt immers op de eerste plaats gestuurd door onze overtuigingen, die immers hun bron vinden in de waarden die in ons bewustzijn zijn verankerd. Juist door deze bewust te worden, ze te kennen, zelf onze eigen waarden te kiezen en ze in het volle licht van ons bewustzijn te plaatsen, dag en nacht, kunnen wij ons eigen leven inrichten. De vrije wil is een aanvechtbaar concept, maar via de keuze van onze eigen waarden doen we wat we kunnen om ons leven de richting te geven die bij ons past. Geïnternaliseerde waarden herprogrammeren feitelijk ons bewustzijn doordat nieuwe hersenverbindingen ons in staat te stellen tot nieuw gedrag te komen. Lang geleden heb ik 'integriteit' tot de belangrijkste waarde in mijn leven gemaakt. Het effect is dat ik me bij al mijn handelingen bewust ben of ik aan mijn waarde voldoe. Ik ben niet heilig en sluit mijn ogen niet voor mijn fouten, maar ik kan wel de volle verantwoordelijkheid voor mijn handelen op me nemen.

In ons leven hebben we, door opvoeding, levenservaringen en onze cultuur overtuigingen tot ons genomen die belemmerend kunnen werken om te kiezen voor onze waarden of ernaar te leven. Zo belemmert mijn opvoeding me om mijn authenticiteit volledig te leven. Om echt in vrijheid te kunnen leven naar onze zelfgekozen waarden, is het nodig dat we ook vrij zijn van onverwerkte ervaringen uit onze jeugd die ons hierin belemmeren. Ik heb zelf aan den lijve ondervonden hoe dominant ons innerlijk kind kan zijn en zolang we beheerst worden door onverwerkte kwetsingen uit onze jeugd, kunnen wij de regie op ons leven niet voeren, maar worden we op schadelijke wijze gestuurd door onbewuste processen.

Naast het bewust kiezen voor onze waarden en ons bewustzijn bevrijden van onverwerkte pijn, die ons kan beheersen, is het nodig onze persoonlijke visie te verhelderen en te verdiepen om onze inspanningen blijvend gericht te houden op wat wij willen bereiken, waar we op uit zijn in ons leven, waarmee we onze objectieve kijk op de werkelijkheid houden.

Deze persoonlijke waarden en persoonlijke visie zullen we moeten verbinden met anderen om gemeenschappelijke 'toekomstbeelden' te vinden, die echt engagement en echte inzet in de hand werken, zodat we kunnen leren om in dialoog zonder vooroordelen met anderen samen te werken.

Een belangrijke stap zetten we als we het grotere verband zien, het systeem waarin we ons bevinden, het systeem in onszelf, onze familie, de organisaties waarin we werken om meer in harmonie te blijven met de grootschalige processen van natuur en economie.

Ten slotte is het nodig dat we in staat zijn ons gedrag, de manier waarop we met elkaar omgaan aan te passen aan de waarden die ons verbinden om de visie te realiseren die ons een nieuwe toekomst kan geven, want uiteindelijk telt alleen het concrete, zichtbare en voelbare gedrag.

Er zijn zeven voorwaarden

Onze waarden, het bewust worden van onze belemmerende overtuigingen, het bevrijden van ons innerlijk kind, een persoonlijke visie, ons verbinden met anderen, bewust zijn van het systeem waar wij onderdeel van zijn én consistent gedrag zijn alle nodig om een blijvende verandering te bewerkstelligen. Blijvende veranderingen hebben alleen een kans van slagen als zij het systeem in onszelf, het systeem van onze directe relaties en uiteindelijk ook het systeem van onze samenleving raken.

Laat me weten in hoeverre je ook kansen ziet op een hoopvolle toekomst voor ons en onze kinderen. Ik kom graag met je in contact naar aanleiding van deze vier artikelen.

- [Website](#)
- [E-mail](#)
- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [Linkedin](#)